

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Кримінальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 25–26, ст. 131):

а) статтю 8 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Іноземці або особи без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які за межами України вчинили будь-який із злочинів, передбачених статтями 437–439, 442, 442¹ цього Кодексу, підлягають в Україні відповідальності згідно з цим Кодексом незалежно від випадків (умов), передбачених частиною першою цієї статті, якщо такі особи перебувають на території України і не можуть бути видані (передані) іноземній державі чи міжнародній судовій установі для притягнення до кримінальної відповідальності або якщо в їх видачі (передачі) відмовлено".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

б) розділ VI доповнити статтею 31¹ такого змісту:

"Стаття 31¹. Кримінальна відповідальність військових командирів, інших осіб, які фактично діють як військові командири, та інших начальників

1. Військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, підлягає кримінальній відповідальності за будь-який із злочинів, передбачених статтями 437–439, 442 і 442¹ цього Кодексу, що вчинений підлеглою особою, яка перебувала на момент вчинення злочину під його

фактичним командуванням і контролем або, залежно від обставин, під його фактичною владою і контролем, внаслідок нездійснення ним належного контролю над такою особою, якщо при цьому військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, знав або, зважаючи на обставини, що склалися на той час, повинен був і міг знати, що зазначена підлегла особа вчинила або мала намір вчинити такий злочин, проте не вжив дій, які повинен був і міг вжити у межах своїх повноважень для запобігання чи припинення вчинення злочину або для повідомлення про такий злочин компетентного органу.

2. Начальник, правовий статус якого не визначений частиною першою цієї статті, підлягає кримінальній відповідальності за будь-який із злочинів, передбачених статтями 437–439, 442, 442¹ цього Кодексу, якщо такий злочин стосувався діяльності, що підпадала під його фактичну відповідальність і контроль, та був вчинений підлеглою особою, яка на момент вчинення злочину перебувала під його фактичною владою і контролем, внаслідок нездійснення таким начальником належного контролю над такою підлеглою особою, якщо при цьому він знав або повинен був знати, або свідомо проігнорував інформацію, що явно вказувала на те, що підлегла особа вчиняла або мала намір вчинити такий злочин, але не вжив заходів, яких повинен був і міг вжити у межах своїх повноважень для запобігання чи припинення вчинення злочину або для повідомлення про такий злочин компетентного органу.

3. Військовий командир або інша особа, яка фактично діє як військовий командир, інший начальник у випадках, передбачених частинами першою і другою цієї статті, підлягає кримінальній відповідальності згідно з відповідною частиною цієї статті та статтею (частиною статті) Особливої частини цього Кодексу, що передбачає кримінальну відповідальність за злочин, вчинений підлеглою особою.

Примітка. 1. Для цілей цієї статті під військовим командиром слід розуміти особу, яка на законних підставах уповноважена здійснювати командування та контроль над однією чи більше підлеглими особами, які беруть участь у бойових діях та належать до збройних сил держави.

2. Для цілей цієї статті під іншою особою, яка фактично діє як військовий командир, слід розуміти особу, під владою та контролем якої у зв'язку з веденням бойових дій перебувають одна чи більше підлеглих осіб, які беруть участь у бойових діях та не належать до збройних сил держави.

3. Для цілей цієї статті під начальником слід розуміти особу, не зазначену у пунктах 1 і 2 примітки до цієї статті, яка обіймає посаду чи перебуває у становищі, що надає владні повноваження (владу) та контроль над однією чи більше підлеглими особами";

в) частину п'яту статті 49 викласти в такій редакції:

"5. Давність не застосовується у разі вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених статтями 109–114², катування,

передбаченого частиною третьою статті 127, кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачених статтями 437–439, 442, 442¹ цього Кодексу";

г) частину четверту статті 68 викласти в такій редакції:

"4. Довічне позбавлення волі за вчинення готування до злочину та вчинення замаху на злочин не застосовується, крім випадків вчинення злочинів проти основ національної безпеки України, передбачених статтями 110, 111, 111¹, 112, 113, кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачених статтями 437–439, частиною першою статті 442 та статтями 442¹ і 443 цього Кодексу";

г) перше речення частини першої статті 69 після слів і цифр "передбачене статтями 403, 405, 407, 408, 429" доповнити цифрами "437–439, 442, 442¹";

д) частину шосту статті 80 викласти в такій редакції:

"6. Давність не застосовується у разі засудження за катування, передбачене частиною третьою статті 127, кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачені статтями 437–439, 442, 442¹ цього Кодексу";

е) у статті 96³:

у пункті 4 частини першої цифри "437, 438, 442" замінити цифрами "437–439, 442, 442¹";

у пункті 2 примітки цифри "437, 438, 442" замінити цифрами "437–439, 442, 442¹";

є) у частині першій статті 96⁹ цифри "437, 438, 442" замінити цифрами "437–439, 442, 442¹";

ж) статтю 376 доповнити приміткою такого змісту:

"Примітка. Під судом і судьями у статтях 376–379, 382 цього Кодексу слід, крім судів і суддів України, розуміти також і Міжнародний кримінальний суд, його суддів і посадових осіб";

з) статтю 384 доповнити приміткою такого змісту:

"Примітка. Особа підлягає кримінальній відповідальності за вчинення нею діянь, передбачених статтями 384–386 цього Кодексу, також у випадках вчинення таких діянь у провадженні, що здійснюється Міжнародним кримінальним судом";

и) у статті 437:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 437. Злочин агресії";

в абзаці другому частини першої слова "від семи до дванадцяти" замінити словами "від десяти до п'ятнадцяти";

в абзаці другому частини другої слова "від десяти до п'ятнадцяти років" замінити словами "від дванадцяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі";

i) у статті 438:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 438. Воєнні злочини";

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Ті самі діяння, якщо вони спричинили загибель людини, –

караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі";

ї) статтю 442 викласти в такій редакції:

"Стаття 442. Геноцид

1. Геноцид, тобто діяння, умисно вчинене з метою повного або часткового знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи як такої шляхом:

1) позбавлення життя членів цієї групи;

2) заподіяння членам групи серйозної шкоди;

3) створення для групи життєвих умов, спрямованих на повне чи часткове її фізичне знищення;

4) впровадження заходів, спрямованих на запобігання дітонародженню в такій групі;

5) насильницької передачі дітей з однієї групи в іншу, –

карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі.

2. Прямі та публічні заклики до вчинення діянь, передбачених частиною першою цієї статті, проголошені з метою повного або часткового знищення національної, етнічної, расової чи релігійної групи як такої, а також виготовлення матеріалів із закликами до вчинення таких діянь з метою їх розповсюдження або розповсюдження таких матеріалів –

караються позбавленням волі на строк від трьох до семи років.

Примітка. Для цілей цієї статті під серйозною шкодою слід розуміти заподіяння тяжких тілесних ушкоджень або тілесних ушкоджень середньої тяжкості, вчинення згвалтування або інших форм сексуального насильства, заподіяння сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання";

й) доповнити статтею 442¹ такого змісту:

"Стаття 442¹. Злочини проти людяності

1. Умисне вчинення в межах широкомасштабного або систематичного нападу на цивільне населення:

1) переслідування будь-якої групи або спільноти, яка може бути ідентифікована, тобто обмеження прав людини за політичними, расовими, національними, етнічними, культурними, релігійними, статевими або іншими підставами (ознаками) дискримінації, визначеними міжнародним правом як неприпустимі;

2) депортації населення, тобто примусового і за відсутності підстав, передбачених міжнародним правом, переміщення (виселення) відповідної групи осіб з території, на якій вони законно перебували, на територію іншої держави;

3) насильницького переміщення населення, тобто примусового і за відсутності підстав, передбачених міжнародним правом, переміщення (виселення) відповідної групи осіб з території, на якій вони законно перебували, до іншої місцевості у межах однієї держави;

4) зґвалтування, сексуальної експлуатації, примушування до зайняття проституцією, примусової вагітності, примусової стерилізації або будь-яких інших форм сексуального насильства;

5) оборнення в рабство або торгівлі людьми;

6) насильницького зникнення;

7) незаконного позбавлення волі;

8) катування;

9) інших умисних нелюдських діянь подібного характеру, які супроводжуються заподіянням сильних страждань, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень чи серйозної шкоди психічному або фізичному здоров'ю, –

карається позбавленням волі на строк від семи до п'ятнадцяти років.

2. Умисне вчинення в межах широкомасштабного або систематичного нападу на цивільне населення злочину апартеїду, винищення, вбивств –

карається позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або довічним позбавленням волі.

Примітка. 1. Для цілей цієї статті під нападом на цивільне населення слід розуміти багаторазове (два і більше разів) вчинення будь-якого з діянь, зазначених у цій статті, проти цивільного населення на виконання або на підтримку політики держави чи організації, що спрямована на вчинення такого нападу.

2. Для цілей цієї статті під насильницьким зникненням слід розуміти арешт, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі з подальшою відмовою визнати факт такого арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі або з приховуванням даних про долю такої людини чи місце її перебування, а так само відмову від визнання факту арешту, затримання, викрадення або позбавлення волі людини в будь-якій іншій формі чи приховування даних про долю такої людини чи місце її перебування.

3. Термін "злочин апартеїду" у цьому Кодексі вживається у значенні, наведеному в Міжнародній конвенції про припинення злочину апартеїду та покарання за нього від 30 листопада 1973 року.

4. Для цілей цієї статті під винищенням слід розуміти позбавлення життя однієї чи більше осіб шляхом умисного створення життєвих умов, спрямованих на знищення частини населення, у тому числі шляхом позбавлення доступу до води, продуктів харчування або лікарських засобів.

5. Для цілей цієї статті під катуванням слід розуміти умисне заподіяння особі сильного фізичного болю або фізичного чи морального страждання";

2) у Кримінальному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., №№ 9–13, ст. 88):

а) у частині шостій статті 176 цифри "437–442" замінити цифрами "437–442¹";

б) в абзаці восьмому частини четвертої статті 183 цифри "437–442" замінити цифрами "437–442¹";

в) у першому реченні частини восьмої статті 214 цифри "437, 438, 442" замінити цифрами "437–439, 442, 442¹";

г) абзац перший частини другої статті 216 після цифр "442" доповнити цифрами "442¹";

г) абзац перший частини другої статті 297¹ після цифр "442" доповнити цифрами "442¹";

д) примітку до розділу IX² виключити.

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України

м. Київ
9 жовтня 2024 року

№ 4012–IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ